

Поліфункціональне використання камфорної олії у медичній практиці

Черняк К.А., Орловецька Н.Ф.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Ninelorlv@gmail.com

Вступ. Напевно з цим препаратом багато хто вже стикався у дитинстві. При хворобах вуха клали у слуховий прохід ватку, змочену чимось, що сильно пахне. Цей засіб займав почесне місце у сімейних аптечках. Йдеться про камфорну олію, яку можна вільно придбати в аптеках. Склад засобу нехитрий – камфора і соняшникова олія. Камфора не розчиняється у воді, тому у медицині застосовується у формі олійного розчину.

Мета дослідження. Провести маркетингові дослідження щодо застосування відомого лікарського засобу – камфорної олії у різних напрямках сучасної медичної практики.

Методи та об'єкти дослідження. Для реалізації мети роботи було використані аналітичні, логічні (аналіз і синтез) та інші маркетингові методи досліджень.

Об'єктом роботи стала камфорна олія (*Oleum camphoratum*) – розчин для зовнішнього застосування, яка є прозорою маслянистою рідиною жовтуватого кольору зі специфічним запахом камфори. Засіб містить активну речовину камфору – смолу природного походження, яку отримують з камфорного дерева, що росте у Китаї, Японії та Індонезії. Однак у зв'язку з маленькою популяцією таких дерев камфору для приготування лікарських препаратів отримання добувають з олійного продукту ялиці, тобто – напівсинтетичну (правообертальна).

Основні результати. Камфорна олія – відомий засіб, яким користуються люди у всіх куточках світу. Цей, здавалося б, простий продукт, допомагає впоратися з безліччю проблем.

Вже у другій половині XVIII ст. лікарі застосовували суміш, до складу якої входила камфора, для викликання судом. У 1764 р. Леопольд Ауенбруггер (Leopold von Auenbrugger) намагався застосовувати камфору для лікування марення, а у 1781 р. Вільям Олівер зафіксував досвід успішного купірування манії за допомогою індукованого судомного нападу. У 1934 р. Ласло Медуна вибрав камфорну олію для експериментальної індукції судом завдяки його невисокій (порівняно з іншими судомними отрутами) токсичності, передбачуваності та керованості судомами, а також меншою летальністю після введення судомної дози. Після низки експериментів на тваринах був розроблений метод судомної терапії кататонічної форми шизофренії. У 1935 р. опубліковано результати терапії. Однак надалі, у міру накопичення клінічного досвіду, встановлено, що хімічна судомна терапія не лікує власне шизофренію, проте сприяє ремісії у гострих випадках.

Також на початку XX ст. камфора входила у рекомендації з лікування інфаркту міокарда, оскільки вона має аналептичну дію щодо дихальної та серцево-судинної системи

(кардіотонічний, вазоконстрикторний ефект), а також здатна стимулювати ЦНС (зокрема дихальний та судинно-руховий центр), покращує обмінні процеси в міокарді, збільшує коронарний кровотік, стимулює кровопостачання мозку та легень. Камфора позитивно впливає на альвеолярну вентиляцію та стимулює відкашлювання мокротиння.

Камфора у формі олійного розчину або у складі мазей є токсикологічно безпечним засобом подразнювальної дії, що супроводжується розширенням судин, інтенсивним відчуттям тепла (аж до легкого печіння), ослабленням больових відчуттів за принципом, що відволікає, і протисвербіжною дією.

При нанесенні на шкіру у концентрації більше 3% камфорна олія стимулює чутливі рецептори, за рахунок чого покращується трофіка тканин, що підлягають, і проявляється знеболювальний ефект.

Крім того, камфора та масляний розчин камфори входить до складу багатьох препаратів з НПЗП (крем, мазь) для місцевого застосування. Одним з найбільш важливих компонентів камфори є терпен камфен, який виявляє протівірусну, антибактеріальну та протигрибкову активність. При зовнішньому застосуванні має також антисептичну, протизапальну, місцевопоздрознювальну, анальгетичну, зігрівальну та спазмолітичну дію. Легка знеболювальна та дратівлива дія камфори як допоміжного засобу (у поєднанні з заходами та препаратами етіотропної та патогенетичної дії) затребувана у багатьох клінічних ситуаціях) [1, 2, 3, 4].

Камфорну олію застосовують як протикашльовий засіб рефлекторної дії. Для досягнення лікувального ефекту слід поєднувати розтирання теплою камфорною олією зі створенням оптимального мікроклімату (зокрема адекватне зволоження повітря).

Дослідженнями було встановлено, що місцеве застосування крему, що містить комбінацію камфори, хондроїтину сульфату і глюкозаміну сульфату сприятливо впливає протягом гонартрозу, знижує больові відчуття в суглобах і покращує функціональний статус пацієнта.

Камфорна олія також може застосовуватися для оцінки функції сприйняття запаху при хворобі Паркінсона. При цьому оцінюють загальне сприйняття запаху розчину та сприйняття кожним носовим ходом окремо.

Препарати на основі камфори рекомендуються для симптоматичного полегшення свербіжу шкіри у хворих з онкологічними захворюваннями під час проведення таргетної терапії.

Описано досвід застосування стерильного камфорного масла для лікування паразитарного захворювання на дерматоміаз, що викликається паразитуванням личинок мухи

Dermatobia hominis. При цьому в місці укусу комахи формується запальний інфільтрат і фурункульозна порожнина, в якій розвиваються личинки, куди і наноситься камфорна олія.

Камфорна олія застосовується у стоматологічній практиці як допоміжний засіб при лікуванні пульпіту. Крім того воно допоможе впоратися із зубним болем, запаленням ясен.

Пов'язки з камфорною олією використовують на етапі реабілітації у пацієнтів із опіками кисті, яка спрямована на усунення деформації пальців та кисті, контрактур суглобів, косметичних та функціональних порушень кисті.

Застосування камфорної олії велике. Його беруть для парової лазні, для масажу при м'язових та суглобових хворобах, просочують засобом бинти та кладуть на хворе місце. Можна лікувати олією та недуги, пов'язані з психічним станом людини – тривожність, перевтома, безсоння. З цією метою проводять сеанси ароматерапії, додаючи масло в лампу або воду для ванни) [1, 2, 3, 4].

Показаннями до застосування камфорної олії є загальна втома, нервові виснаження, розумова млявість, апатія, нервова напруга, хвилювання, нервові розлади, істерія, марення, безсоння, емоційний шок, депресія, погіршення пам'яті та уваги, почуття неповноцінності, гіпотонія, кардіоневроз, брадикардія, ревмокардит, міокардіодистрофія, ранні стадії серцевої недостатності. Олія ефективна при лікуванні болі у суглобах і м'язах, ревматизмі, подагрі, поліартриті, артриті та артрозі, ішіас, радикуліті, остеохондрозі, м'язовій напрузі, міозиті, забитті, розтягуванні, невралгії, паралічі, артралгія, міалгія тощо. Камфорну олію використовують для профілактики розвитку пролежнів, при зниженні імунітету, при цукровому діабеті, подагрі – для нормалізації обміну сечової кислоти), при харчовій диспепсії (нудота, здуття, відрижка), шлункових і кишкових коліках, метеоризмі, запорі, холециститі, дискінезії, жовчнокам'яній хворобі, інфекційно-запальних захворюваннях сечовивідного тракту.

Гнійні рани, опіки, обмороження, трофічні виразки, пролежні, подразнення шкіри, алергічні висипання, свербіж, гнійничкові та грибокві ураження шкіри, вугровий висип, підвищена пітливість і неприємний запах тіла, жирна шкіра, педикульоз, відволікання комарів, москітів, мурах – лікування цих патологій не обходиться без камфорної олії.

Зовнішньо олію використовують для лікування нежиті, простудних патологій, захворювань вуха.

У ветеринарії призначають олію камфорну домашнім та сільськогосподарським тваринам для лікування артриту, бурситу, міозиту та ревматичного запалення м'язів. Також рекомендується як антисептичний, протизапальний, антимікробний засіб при маститах.

Я було відмічено раніше, камфорну олію застосовують зовнішньо, наносять на уражені та болючі ділянки у вигляді мазі, компресів, розтирань 2-3 рази на день. Тривалість лікування продовжується протягом 7-10 діб.

Висновки. Таким чином, застосування камфорної олії в експериментальній та практичній медицині досить широке і має тривалу історію. Використання олії камфорної і способи її застосування постійно переглядаються, однак цей засіб як і раніше затребуваний.

Список літератури

1. Компендиум online [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://compendium.com.ua/medical_product/. Назва з екрану.
2. Богатырева Р.В., Тихонов А.И., Черных В.П., Ярных Т.Г. и др. Справочник экстермпоральной рецептуры / Под ред. А.И. Тихонова. – К.: Морион, 1999. – 496 с.
3. Машковский М.Д. Лекарственные средства. – 15-е изд., перераб., испр. и доп. – М.: ООО «Издательство Новая Волна», 2006. – 1200 с.: ил.
4. Башура А. Г., Половко Н. П., Гладух Е. В. и др. Технология косметических и парфюмерных средств: Учеб. пособие для студентов фармацев. спец. высш. учеб. заведений. Х: Изд-во НФаУ: Золотые страницы, 2002. – 272 с.

Реологічні дослідження пектинів яблуневого та цитрусового

Чірва В.А., Рубан О.А., Халавка М.В.

Кафедра заводської технології ліків

Національного фармацевтичного університету, м. Харків, Україна

vikachirva99@gmail.com

Вступ. Акне – розповсюджене мультифакторне захворювання шкіри. За останні десятиліття спостерігається зростання кількості хворих на акне, збільшилася кількість важких перебігів захворювання. Даний дерматоз реєструють у 72-95% підлітків. Вугрова хвороба часто є причиною депресій, невпевненості у собі, сильного емоційного стресу. Для лікування акне найчастіше застосовується місцева терапія у вигляді м'яких лікарських форм, основними з яких є гелі та мазі, але саме гелева форма має ряд істотних переваг [1, 2, 3].

Мета дослідження. Реологічні дослідження пектинів яблуневого та цитрусового різних концентрацій, як гелеутворювачів.

Методи та об'єкти дослідження. Як об'єкти дослідження використовували розчини яблучного та цитрусового пектинів у концентрації 8%, 9% та 10%. Реологічні дослідження проводилися на ротаційному віскозиметрі MYR VR3000, який призначений для виміру динамічної в'язкості за методом Брукфільда.